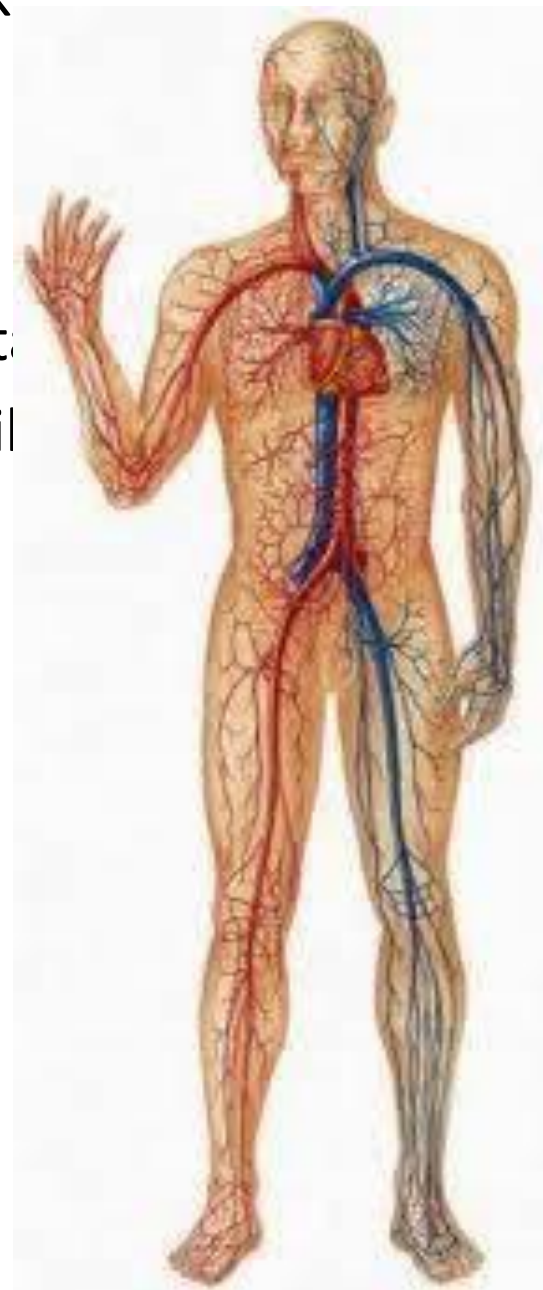

S pomočjo učbenika in PP naredite v zvezek miselni vzorec o obtočilih.

Obtočila

so transportni sistem telesa, ki ga sestavljata krvni in limfni sistem. Osrednji organ obtočil je mišična črpalka- srce.

Naloga obtočil : prenašanje ali transport snovi po telesu

Organi obtočil : srce, žile, kri, limfa (transport povsod do celic kamor kri ne pride).

Kri je tekoče tkivo, zgrajeno iz številnih vrst specializiranih celic in tekoče medceličnine(krvne plazme).

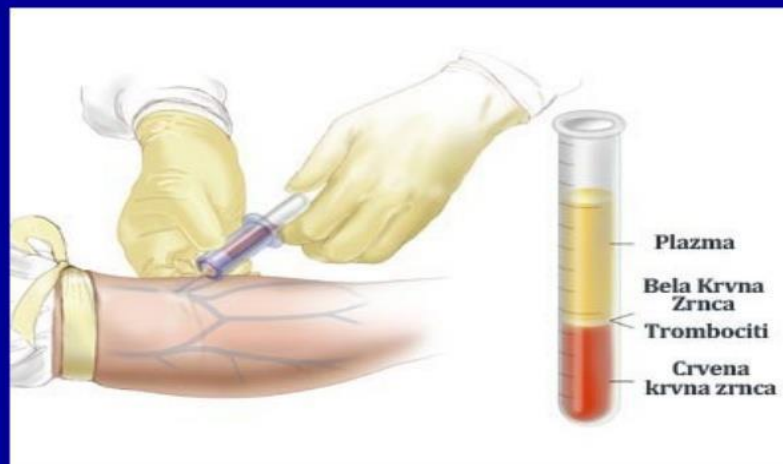
Pretaka se znotraj obtočilnega ali cirkulacijskega sistema po žilah, poganja jo pa mišičast organ, imenovan srce. V telesu normalnega odraslega človeka je približno od 5-6 litrov krvi.

KRI = KRVNA PLAZMA + KRVNE CELICE

56%

44%

KRVNA PLAZMA

Krvna plazma je rumena tekočina, večinoma iz vode. Po njej se prenašajo snovi, ki so topne v vodi (hranilne snovi, hormoni, encimi ...).

Krvne celice :

RDEČE KRVNIČKE ali ERITROCITI :

- nimajo jedra, na sredini so vbočene, vsebujejo mol. Hemoglobin, - - -
- njihova naloga je, da prenašajo kisik iz pljučnih mešičkov do vseh celic telesa .

BELE KRVNIČKE ali LEVKOCITI :

- so po velikosti večje od eritrocitov ,
- Skrbijo za obrambo telesa pred škodljivimi mikroorganizmi in tujimi snovmi. Večje št. levkocitov v krvi pomeni okužbo.

KRVNE PLOŠČICE ali TROMBOCITI :

- sodelujejo pri strjevanju krvi in tako preprečujejo prevelike izgube krvi.

<https://www.youtube.com/watch?v=R8JMfbYW2p4>

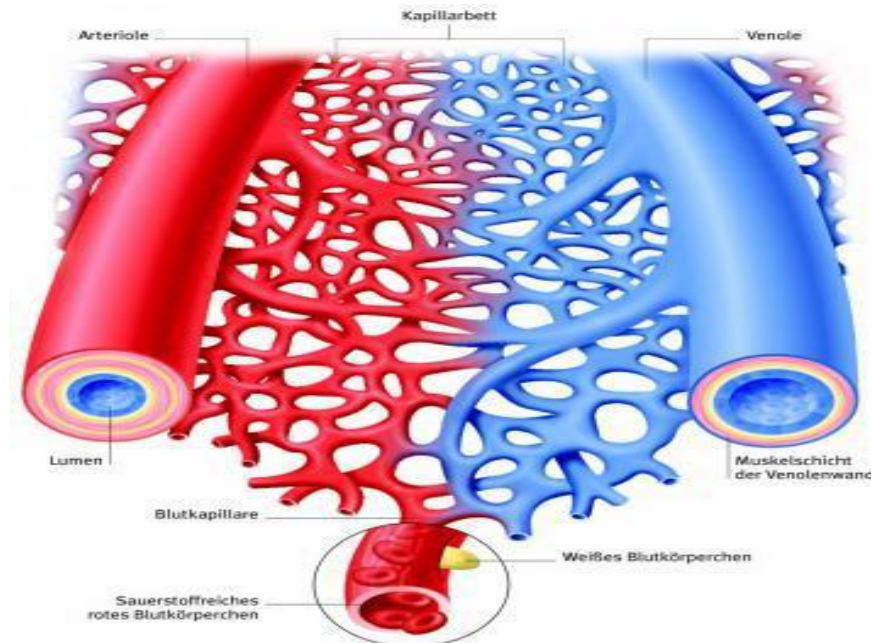
Krvne skupine: A, B, AB, 0 (znotraj teh razlikujemo še podskupine , faktorje krvi(npr. Rh, P, MN...) .

KRVNE ŽILE

ARTERIJE ali **ODVODNICE** so močne, prožne in elastične. Po njih se pretaka kri bogata z O₂ – je svetlordeče barve., kri brizga iz njih v močnem sunku.

VE NE ali **DOVODNICE** so sicer močne, a v primerjavi z arterijami so bolj mlahave . V njih se nahajajo venske zaklopke, ki preprečujejo, da bi se kri vračala nazaj. V njih se pretaka kri bogata s CO₂ – venozna kri je temno obarvana. Veliko jih je tik pod kožo.

KAPILARE ali **LASNICE** so majhne, tanke, zgrajene iz ene plasti celic, zato lahko skozi njih pride do izmenjave snovi in plinov med krvjo in okolico.

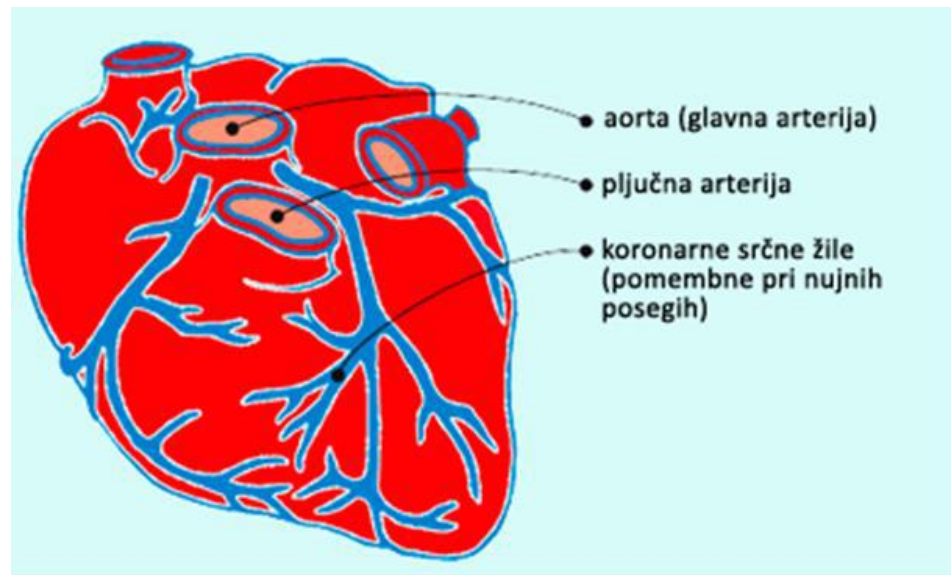
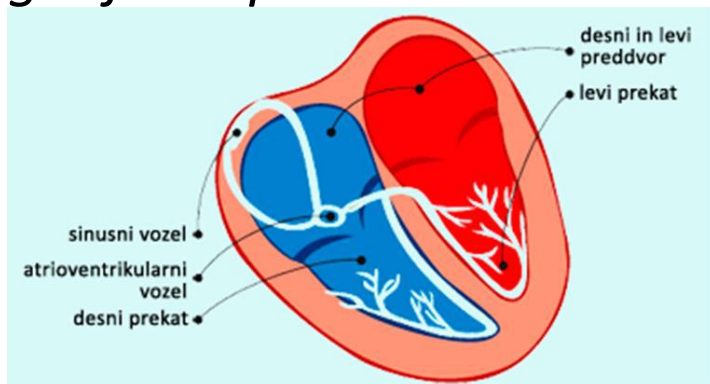

SRCE :

- leži v prsnem košu (med pljučnima kriloma),
- je razdeljeno na štiri predele,
- vzdolžno ga predeli srčni pretin, prečno pa zaklopke,
- ločimo levi in desni prekat in levi in desni preddvor(zgoraj),
- skozi levi del se pretaka s kisikom obogatena kri, skozi desnega pa kri z večjo količino ogljikovega dioksida,
- smer pretoka uravnavajo zaklopke(štiri srčne zaklopke iz vezivnega tkiva), ki so nameščene na prehodu iz preddvorov v prekate in na izhodu iz prekatov.

Srce je votla mišica.

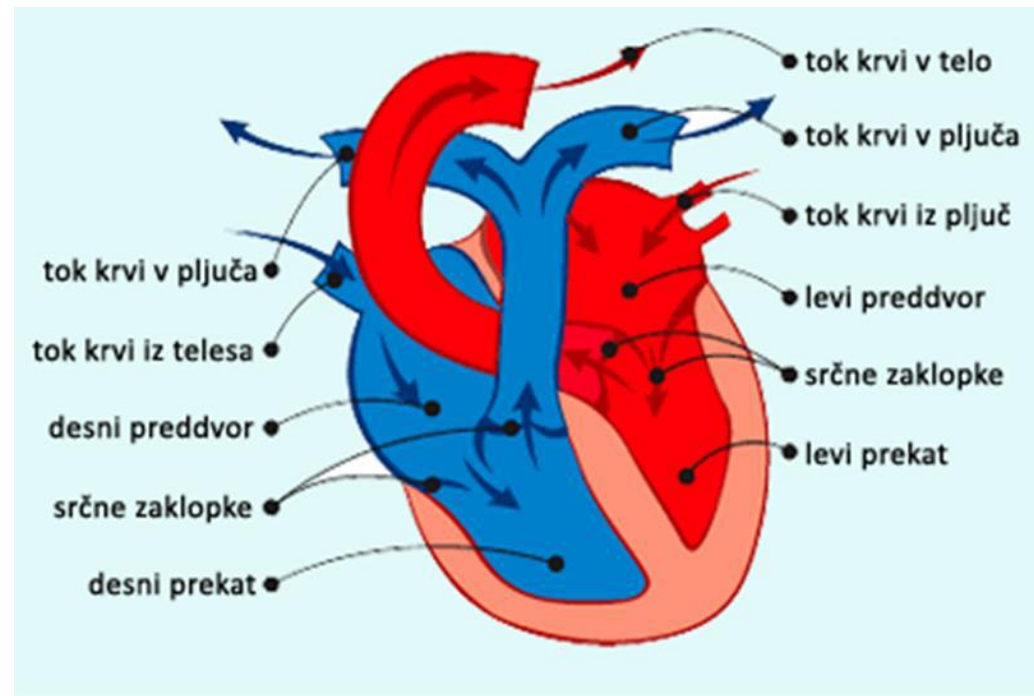
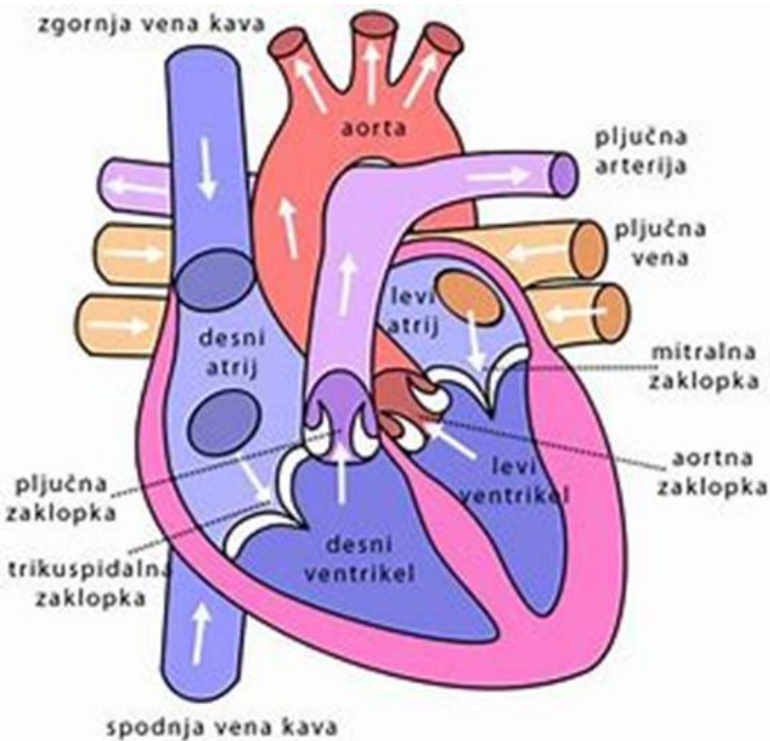
Poganja kri po telesu.

Za lastno oskrbo s hrano in kisikom ima svoje-koronarno ožilje.

Srčni utrip je nenehno ritmično krčenje in sproščanje- srce deluje kot tlačilka in črpalka (glavno delo pri črpanju opravita prekata). Polna prekata se skrčita. Zaradi povečanega pritiska se zapreta zaklopki med preddvoroma in prekatoma zato se kri požene v žili odvodnici, prekata se sprostita in se ponovno polnita iz preddvorov (tja je pritekala kri iz telesa in pljuč). Utrip je normalno enakomeren (60-80 x /minuto), odvisen je od starosti in napora.

Veliki in mali krvni obtok

VELIKI KRVNI OBTOK

Pot: srce – telo – srce

Pomen: kri odda celicam O₂

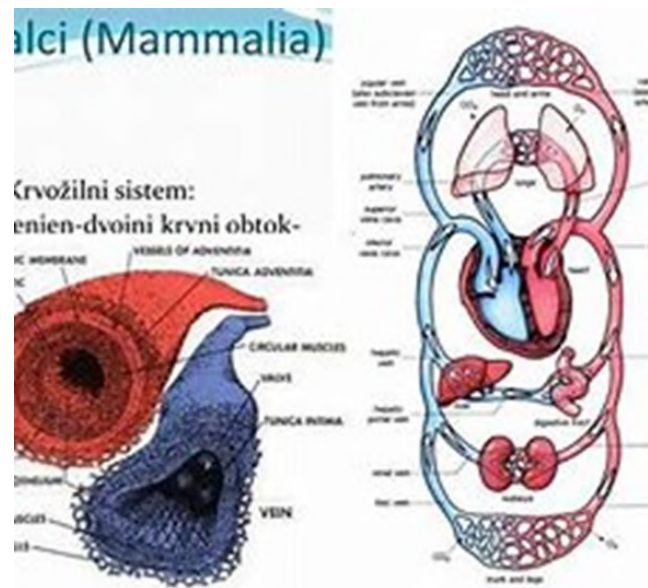
in se obogati s CO₂

MALI KRVNI OBTOK

Pot: srce – pljuča – srce

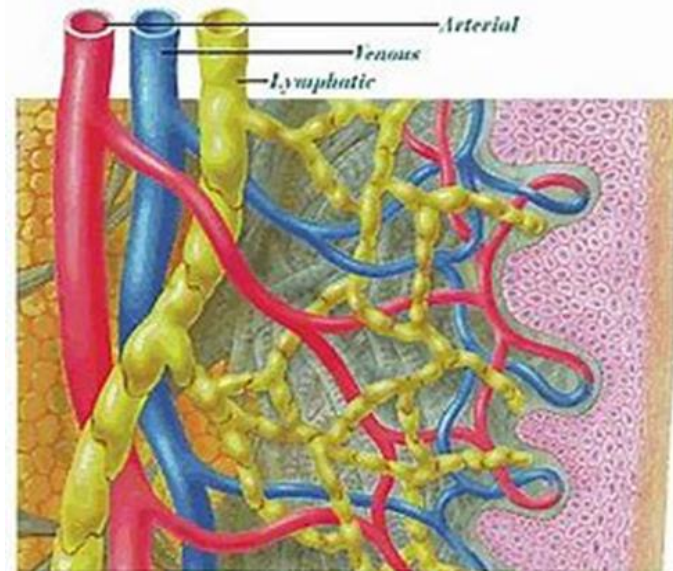
Pomen: kri odda pljučnim mešičkom CO₂

in se obogati z O₂

Limfni obtok :

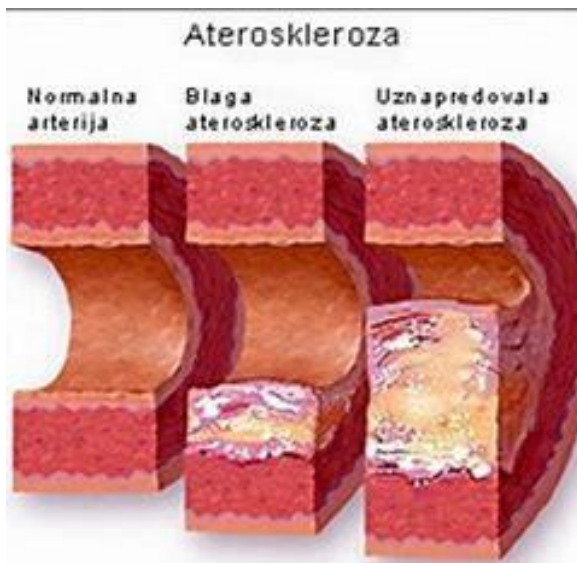
- limfa ali mezga je tekočina v limfnih kapilarah, ki se začnejo v tkivih kot slepo zaprte cevke (in vanje prehaja velik del vode idr. snovi iz medcelične tekočine),
- medcelična tekočina ima nalogo posredovanja snovi med celicami in krvjo(v njej so hranilne snovi, plini, nepotrebne snovi za izločanje),
- iz medceličnih prostorov ne more vsa tekočina odteči nazaj po krvnih žilah(kapilarah), zato se v kri vrača po drugi poti-po limfnih kapilarah v katerih je pritisk manjši, združujejo se v limfne žile dovodnice, te pa v limfovod, ki se pred srcem zlije v glavno krvno dovodnico(limfa se vrne v kri).

Bolezni in poškodbe srca in ožilja :

- Visok krvni tlak.
- Ateroskleroza.
- Srčna kap.
- Krčne žile .
- Hemofilija .
- Levkemija .
- Slabokrvnost.

Za vedoželjne :

Naloga limfnih žil je vračanje tekočine iz medceličnih prostorov v kri, prehajanje večjih delcev (ki zaradi svoje velikosti ne morejo prehajati skozi krvne kapilare)npr. prehajanje maščob in nekaterih vitaminov , precejanje limfe preko bezgavk.

Limfne žile vodijo skozi bezgavke(=limfni vozli), ki so razporejene po telesu (v vratu, v pazduhah, v dimljah), v njih se preceja limfa preden se vrača v kri.

V bezgavkah ostanejo tujki(mikrobi), ki jih levkociti niso uspeli uničiti, v bezgavkah zorijo nekatere vrste levkocitov zato imajo pomembno vlogo pri obrambi organizma.

